

Gode medlemmer av Stavanger Turistforening,

Jeg har frist til 1. april 2020 kl. 12.00 med å begrunne 2 forslag som skal tas opp i årsmøtet til Stavanger Turistforening tirsdag 16. april 2020. Jeg har fått beskjed om at årsmøtet skal avholdes digitalt, hva nå det måtte bety, men får altså anledning til å gi en skriftlig begrunnelse som først skal behandles på styremøte, formodentlig 1. april 2020. Jeg sender for ordens skyld denne begrunnelse også til styremedlemmene, slik at de får tid til å overveie saken før styremøtet som skal behandle styrets innstilling til årsmøtet. Jeg varslar for ordens skyld at jeg også vil sende dette til venner av turistforeningene i Norge, som kanskje forstår rekkevidden av sakene for alle turistforeninger i landet, og for friluftslivet i Norge.

Jeg har samlet en god del materiale i saken i min blogg [mitsem-blogg.com](http://www.mitsem-blogg.com), der turstien i Gauselstraen har fått et eget kapittel, som man kommer rett inn i ved å ctrl-trykke på <http://www.mitsem-blogg.com/433744267>. Dokumentene er søkt lagt i omvendt datorekkefølge, med de siste dokumenter først. Dato Stavanger Tingsretts skjønn er angitt som 20190827, der 2019 er året, 08 er måneden og 27 dato i måneden. Ikke alle dokumenter ligger i datorekkefølge, men man finner nok dokumentet ut fra dato som er angitt.

Forslag 1: Stavanger Turistforenings styre får fullmakt og instruks om å engasjere en eller flere advokater til å gå til søksmål for Stavanger Turistforening som saksøker på allmennhetens vegne mot private grunneiere i Gauselstraen fra der det fra gammelt har gått en kjerrevei/gangvei, fra Boganesstraen og til kommunens grunn nord for Sandholmen, med sikte på å få reetablert allmennhetens rettigheter til fri en turvei med fri ferdsel etter reglene om alders tids bruk og/eller reglene i friluftsløven.

Begrunnelse: Det område dette gjelder er helt essensielt for realisering av turvei fra Stavanger til Sandnes, og vil fortsette det fantastiske arbeid som har vært gjort i Stavanger gjennom årtier for å sikre gode turveier for allmennheten.

Hvis sak ikke blir reist, vil allmennhetens ferdelsrett i dette område sannsynligvis bli tapt for alltid. Forslagsstiller er selvsagt klar over at Stavanger kommune gjennom ekspropriasjonsskjønn i sak nr. 17-092034SKJ-STAV, har ervervet en rett til å ekspropriere en turvei for 29 millioner kroner, jfr. dokument 20190827. Formelt sett er skjønnet kanskje ikke avsluttet, da noen grunneiere visstnok anket for å få høyere erstatning. Forslagsstilleren har ingen tro på at Stavanger bystyre, med den nåværende posisjon (les Ap) vil betale de beløp det er snakk om i disse korona-tider for å erverve en rett til turvei som allmennheten alltid har hatt. Jeg mener også at det er for galt at budsjetter til sikring av barn, syke og eldre skal krympes mens millioner av kroner skal utbetales til velstående grunneiere for at de skal slippe å til se gode medborgere i sitt nærområde, jfr. dokument 20200307.

Den tidligere posisjon (les Høyre m.fl.) har et ikke ubetydelig ansvar ved å ha godkjent at kommunens advokat, en mangeårig assistent til grunneiernes hovedadvokat ved ajourføring av sistnevntes hovedverk om ekspropriasjonserstatningsloven, etter eget ønske fikk lov å fremme ekspropriasjonssaken mot grunneierne uten å vise til allmennhetens hevdvundne rettigheter. Det var så spesielt at skjønnsretten uttrykkelig spurte hvorfor det ikke var vist til gammel ferdelsrett, da den kunne få vesentlig betydning ved erstatningsutmålingen, se skjønnet s. 80, der skjønnsretten uttrykkelig sier: «Kommunen har ikke påberopt seg at det

allerede gjelder en ferdselsrett for allmennheten langs det aktuelle strekket. Dette er forhold som ville kunne ha betydning for erstatningsutmålingen, men her er retten bundet av partenes påstandsgrunnlag og skjønnsretten ser derfor bort fra dette.» Jeg er ikke i tvil om at måten saken er behandlet på fra kommunens side representerer en betydelig gavepakke, fra kommunen til grunneierne. Jeg ser ikke at respekten for systemet med folkevalgte innebærer at en forening, som Stavanger Turistforening, skal unnlate å benytte sin soleklare rett til å gå til søksmål for å få reetablert allmennhetens eldgamle rettigheter, særlig ikke hvis de høyst sannsynlig vil gå tapt for alltid hvis Turistforeningen ikke agerer.

Saken vil sende et signal til turistforeninger over hele landet med hensyn til hvordan manskall hegne om, eller sløse vekk, allmennhetens rettigheter. Det signalet bør være at allmennhetens rettigheter må sikre vern, også om det betyr rettslige skritt som enkelte kanskje helst vil unngå. Jeg synes ikke terskelen for Turistforeningens initiativ skal være høyere fordi private grunneiere i dette området, uten påtale fra kommunen eller pressen, har brukt ikke ubetydelige midler til å prøve å skjule den gamle kjerrevei gjennom fjerning av åpninger i stenmurer, fjerning av grus og beplating der veien var grus, utgravning av stranden, m.m.

Forslag 2: Stavanger Turistforenings styre pålegges å ta initiativ til etablering av en nasjonalpark i Prekestolområdet, med en smal trasé for en gondolbane fra Eiane over Lysefjorden til toppen av Neverdalsfjellet.

Jeg registrerer at Stavanger Turistforenings styre i møte 2. mars 2020 har «besluttet anbefale årsmøtet å ikke støtte Pål Mitsems forslag om å stille seg positiv til en gondolbane fra Eiane til Neverdalsfjellet.». Så vidt jeg kan se, har ikke styret antydning noe standpunkt for forslaget om en nasjonalpark i Prekestolområdet.

Mitt forslag hadde to elementer: Etablering av en nasjonalpark i Prekestolområdet og reservering av en smal trasé for en gondolbane inn i nasjonalpark-området.

Jeg tror ikke at det er noen som seriøst er imot etablering av en nasjonalpark i Prekestolområdet. «Stavanger Aftenblad» har gått sterk inn for det ved flere anledninger.

Det er et problem med en nasjonalpark i norsk lovgivning. I en nasjonalpark er tekniske innretninger forbudt. Jeg tror Norge er det eneste land i verden som har en slik regel. I hele Europa, og verden for øvrig, kryr det av nasjonalparker med tekniske innretninger, ikke minst for sikring av adgang til nasjonalparken.

Etablering av en nasjonalpark i Prekestolområdet, uten en trasé for en gondolbane, vil i realiteten bety at bare fotgjengere får adgang til nasjonalparken. Det tror jeg man bør være forsiktig med! Jeg kan ikke se at problemstillingen noen gang har vært reist av de som går inn for nasjonalpark, f.eks. «Stavanger Aftenblad».

En gondolbane er et lydløst og forurensningsfritt transportmiddel. Det er vanskelig å forstå at den skulle kunne ødelegge noe for noen. En gondolbane til toppen av Neverdalsfjellet, som min kone har foreslått at kan kalles Rygertoppen (fordi man skuer over hele Rygenes rike), vil bli praktisk talt usynlig fra Prekestolen (fordi det meste av traséen blir skjult av Neverdalsfjellet - og biten nærmest Eiane er det vel ingen som bryr seg om?)

Det er vanskelig å forstå at en lydløs og forurensningsfri gondolbane fra Eiane til Rygertoppen kan være til skade eller ulempe for noen. Den vil tvert imot representere en fordel for de som tar seg opp til Prekestolen til fots. De har i dag en rimelig utfordrende tur, uten toalett og andre bekvemmeligheter. De klarer sikkert den siste lille strekningen til Rygertoppen, ca. 15 minutter, uten problemer, og her får man adgang til toaletter, Wi-Fi, forfriskninger og eventuelt et måltid.

Rygertoppen kan bli en turistattraksjon på høyde med Prekestolen. Fra Rygertoppen ser man rett ned på Prekestolen. Man ser også hele Lysefjorden, fra havet til bunnen av fjorden, Lysebotn. Man ser også rett ned på Stavanger og byøyene. Dessuten ser man Nordsjøen hele veien fra Egersund til Bømlo.

Turistattraksjonen med gondolbanen til Rygertoppen er også vesentlig mer bærekraftig enn Prekestolen. At Prekestolen vil løsne når den allerede nå fryktingytende sprekken åpner seg, vet alle. Ingen vet når det skjer - det kan gjerne skje neste gang du står på Prekestolen. Dessuten kan vi få en periode med varsling av at sprekken utvider seg, og med restriksjoner for eller forbud mot å gå ut på selve Prekestolen - den kan jo falle ned sammen med hundrevis av fotturister. Hvor lenge vil Strand kommune ta ansvar for dette, og risikoen for en katastrofe med enturistattraksjon man har reklamert sterkt for?

Reiselivet er en viktig næring. Det har vært hevdet, og er kanskje riktig, at den for Stavangerregionen kan bli like viktig som oljå. Turist-næringen har hatt en særdeles vanskelig tid - alt før noen visste hva korona var snakket Petter Stordalen om blod i gatene i Stavanger.

Er det noen som tviler på at en turistattraksjon, i form av en gondolbane over Lysefjorden til Rygertoppen, med en visitt på Prekestolen kan bli en flott turistattraksjon. Hvor vil folk legge årsmøter, utstillinger og kick off's, hvis ikke det blir Stavanger.

I området ved Eiane kan man få et cruisebåt-havn uten sidestykke, og Norges største campingplass og bobil-område. Det er få steder som er så tilgjengelige for hele Europa som Eiane.

En nasjonalpark rundt Neverdalsfjellet, og en Gondolbane fra Eiane til Rygertoppen, kan være redningen for turistnæringen og reiselivet i Stavanger-regionen.

Det bør Stavanger Turistforening støttele!

Med vennlig hilsen

Hr.advokat og konsul emeritus, statsautorisert translatør